

(i) Printed Pages : 4 Roll No.

(ii) Questions : 9 Sub. Code :

1	0	4	4	3
---	---	---	---	---

Exam. Code :

5	0	0	2
---	---	---	---

**Bachelor of Arts (FYUP) 2nd Semester
(2055)**

SOCIOLOGY (In all Mediums)

Paper : Social Stratification

Time Allowed : Three Hours] [Maximum Marks : 90

Note :— (1) Question No. 1 is compulsory.

(2) Select **ONE** Long answer type question from each unit.

(3) All questions carry equal marks.

1. Answer any **NINE** short questions in **50–60** words :—

- (1) Nature and Social inequality.
- (2) Differentiation.
- (3) Alienation.
- (4) Class, Status and Party.
- (5) Class System.
- (6) Racism.
- (7) Social mobility.
- (8) Reward.
- (9) Bourgeoisie and Proletariat.
- (10) Factors of social mobility.
- (11) Features of Social Stratification.
- (12) Occupational Mobility.

9×2=18

UNIT—I

2. Define Social Stratification. What are its various features and functions ? 18

3. Discuss how social inequality helps in promoting social stratification. 18

UNIT—II

4. Describe the Functional theory of Social Stratification in detail. 18
5. Critically analyze Karl Marx's conflict theory of social stratification. 18

UNIT—III

6. Define Caste System. What are the main functions and dysfunctions of Caste ? 18
7. Discuss Gender as a Form of Social Stratification. 18

UNIT—IV

8. What do you mean by Social Mobility ? What are the main types of Social Mobility ? 18
9. What are the main indicators of Social Mobility ? Discuss Occupational Mobility in detail. 18

(हिन्दी माध्यम)

- नोट :— (1) प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है।
(2) प्रत्येक यूनिट में से एक दीर्घ उत्तरीय प्रश्न चुनें।
(3) सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

1. किन्हीं नौ लघु प्रश्नों के उत्तर 50-60 शब्दों में दें :—

- (1) प्रकृति और सामाजिक असमानता।
- (2) विभेदीकरण।
- (3) अलगाव।
- (4) वर्ग, स्थिति और दल।
- (5) वर्ग व्यवस्था।
- (6) नस्लवाद।
- (7) सामाजिक गतिशीलता।
- (8) पुरस्कार।
- (9) पूँजीपति वर्ग और सर्वहारा।

(10) सामाजिक गतिशीलता के कारक।

(11) सामाजिक स्तरीकरण की विशेषताएं।

(12) व्यावसायिक गतिशीलता।

9×2=18

यूनिट-I

2. सामाजिक स्तरीकरण को परिभाषित करें। इसकी विभिन्न विशेषताएं और कार्य क्या हैं ? 18
3. चर्चा करें कि सामाजिक असमानता कैसे सामाजिक स्तरीकरण को बढ़ावा देने में मदद करती है। 18

यूनिट-II

4. सामाजिक स्तरीकरण के कार्यात्मक सिद्धांत का विस्तार से वर्णन करें। 18
5. सामाजिक स्तरीकरण के कार्ल मार्क्स के संघर्ष सिद्धांत का आलोचनात्मक विश्लेषण करें। 18

यूनिट-III

6. जाति व्यवस्था को परिभाषित करें। जाति के मुख्य कार्य और दोष क्या हैं ? 18
7. सामाजिक स्तरीकरण के स्वरूप के रूप में लैंगिक पर चर्चा करें। 18

यूनिट-IV

8. सामाजिक गतिशीलता से आपका क्या अभिप्राय है ? सामाजिक गतिशीलता के मुख्य प्रकार क्या हैं ? 18
9. सामाजिक गतिशीलता के मुख्य संकेतक क्या हैं ? व्यावसायिक गतिशीलता पर विस्तार से चर्चा करें। 18

(पंजाबी अनुवाद)

नोट :— (1) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

(2) ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀਰਘ ਉੱਤਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣੋ।

(3) ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅੰਕ ਹਨ।

1. ਕੋਈ ਨੌਂ ਲਘੂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ 50-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ :

(1) ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਸਮਾਨਤਾ।

(2) ਵਿਭਿੰਨਤਾ।

- (3) ਅਲਹਿਦਗੀ।
- (4) ਵਰਗ, ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ।
- (5) ਵਰਗ ਵਿਵਸਥਾ।
- (6) ਨਸਲਵਾਦ।
- (7) ਸਮਾਜਿਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ।
- (8) ਇਨਾਮ।
- (9) Bourgeoisie and Proletariat
- (10) ਸਮਾਜਿਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਕ।
- (11) ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ।
- (12) ਕਿੱਤਾਮੁਖੀ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ।

9×2=18

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰੀਕਰਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਕੀ ਹਨ ? 18
3. ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਅਸਮਾਨਤਾ ਕਿਵੇਂ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰੀਕਰਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। 18

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰੀਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 18
5. ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰੀਕਰਨ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਜਾਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਜਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਕੀ ਹਨ ? 18
7. ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰੀਕਰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਰੂਪ ਵਜੋਂ ਲਿੰਗ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਸਮਾਜਿਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਸਮਾਜਿਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਕੀ ਹਨ ? 18
9. ਸਮਾਜਿਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੂਚਕ ਕੀ ਹਨ ? ਕਿੱਤਾਮੁਖੀ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18